

DIRECCIÓ DE DEMOCRÀCIA ACTIVA I DESCENTRALITZACIÓ

Línies de treball 2016-2019

Els principis fonamentals de la Direcció de Democràcia Activa i Descentralització són produir i facilitar processos, canals i eines per a fomentar el paper actiu de tota la ciutadania i la implementació efectiva de la participació al conjunt del territori. Ens proposem construir escenaris de relació entre institucions i ciutadania amb elements centrals com la iniciativa ciutadana, mecanismes de decisió directa, l'enfortiment comunitari i els processos de deliberació col·lectiva. Entre d'altres, l'objectiu és privilegiar la veu i acció de les persones que menys poder tenen, reconeixent les pràctiques ciutadanes organitzades a escala de barri que produeixen ciutat.

(Gener 2017 - versió 2.0)

ÍNDEX

I. DIAGNOSI I ESTRATÈGIA

- A. Diagnosi de l'arquitectura participativa
- B. Estratègia: iniciativa ciutadana i descentralització.
- B. Definició de la direcció.

II. ORGANITZACIÓ I COORDINACIÓ

- A. Relació amb àrees participació
- B. Coordinació amb Ajuntament
- C Funcions de la figura del/la Responsable de Democràcia Activa i Descentralització

III. LÍNIES DE TREBALL

A. REVITALITZAR ÒRGANS

AVALUAR I DINAMITZAR ELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

- a.1 Elaboració i aprovació d'unes noves Normes Reguladores de la Participació Ciutadana.
- a.2 Coordinació, dinamització i avaluació dels Consells Municipals.
- a.3 Dinamització dels Consells territorials de Districte
- a.4 Creació d'indicadors de diagnosi i seguiment

B.- FACILITAR PROCESSOS

PROCESSOS PARTICIPATIUS INCLUSIUS, PLURALS I INNOVADORS

- b.1 Desenvolupament i facilitació de processos participatius impulsats per l'Ajuntament.
- b.2 Facilitació per al desenvolupament de processos participatius propis de la ciutadania així com la seva autoorganització i apoderament.
- b.3 Acompanyament als districtes per al desenvolupament de processos participatius.
- b.3 Foment de l'ús d'eines tecnològiques en els processos de participació: Decidim.Barcelona
- 6.4 Disseny i creació de l'Òrgan ciutadà de seguiment i validació de processos participatius

C. IMPULSAR INICIATIVES

FOMENT DE LA INICIATIVA CIUTADANA

- c.1 Impulsar consultes, referèndums i iniciatives ciutadanes
- c.2 Realització d'una consulta municipal
- c.3 Foment d'espais de proximitat d'explicació i control de l'acció de govern

IV. PROGRAMES ESTRATÈGICS

- A. Pressupostos participatius
- B. Patrimoni ciutadà d'ús i gestió comunitària
- C. Programa de participació diversa

I. DIAGNOSI I ESTRATÈGIA

A. DIAGNOSI DE L'ARQUITECTURA PARTICIPATIVA

Introducció

Vivim un canvi social profund en les formes de fer política i d'entendre com s'organitza la política. Aquest procés, per a conduir un canvi que també sigui institucional, ha d'afectar a les formes d'intervenir públicament i de fer polítiques públiques. Aquest és l'objectiu d'aquesta Direcció i, per a situar l'estratègia i les accions concretes, cal que abans fem una revisió d'on som i com hem arribat fins aquí.

L'aprofundiment de la crisi va fer créixer el descrèdit de la ciutadania respecte a la política institucional. Així ho mostraven indicadors com l'increment progressiu dels índexs d'abstenció electoral i el descens dels índexs de legitimitat de la classe política, però, sobretot, aquest descrèdit es va fer notar als cicles de mobilització social centrats en la crítica a l'acció governamental. Aquesta va ser la constatació més contundent del fet que **la crisi no era només econòmica sinó també institucional**. Una crisi dels valors de la democràcia representativa que, fins aleshores, semblaven assegurar la confiança entre governats i governants però que en els darrers anys s'havien anat esquarterant.

Si l'objectiu dels Estats de benestar és «instaurar una dignitat mínima de les condicions de vida que doni una forma sensible i tangible al fet de la concitadania» (Rosanvallon, 2010) sembla que aquest objectiu, sota les formes institucionals existents, està encara lluny de consolidar-se. Però aquesta exigència, aquesta demanda de consolidació del pacte social que en el seu moment les institucions van incorporar, neix d'una premissa que s'ha de construir amb precisió. Ho formularem com a pregunta: una societat justa és aquella que produeix condicions de sortida iguals per a tothom o és alguna cosa més? L'estat del benestar és només aquella expressió institucional al territori que conté els mecanismes de redistribució del producte social o cal portar més enllà aquesta tasca? Creiem que en la resposta a aquestes preguntes és on troba sentit una redefinició de les polítiques participatives. El 15M no només parlava de la necessitat de garantir els drets socials, sinó també de **tenir mecanismes ciutadans per a fer-los efectius, de comptar amb la**

ciutadania de manera regular, poder garantir espais de democràcia directa i mecanismes de control i seguiment de l'acció de govern.

Els moviments socialdemòcrates més transformadors del segle XX defensaven que una democràcia basada en principis de justícia social **no només ha de redistribuir les rendes, sinó també ha de redistribuir el poder.** O com assenyalava Nancy Fraser, la justícia social es garanteix amb l'articulació de les demandes de redistribució amb les demandes de reconeixement. El projecte igualitarista, en el fons, era una promesa d'igualtat per a poder decidir sobre els problemes comuns, no només per a poder mantenir-nos vius i reproductius. La veritable font de la igualtat en els ingressos és la igualtat de poder dels diferents actors socials. Sense aquesta premissa, fins i tot la millor política fiscal i social semblen insuficients. **Tenir poder per a ser, decidir i fer col·lectivament,** aquest ha de ser el fonament principal d'una nova governança participativa. Les particularitats concretes de **la ciutadania i dels territoris del conjunt de la ciutat** han de ser la base des de la qual impulsar, fomentar o acompanyar la participació des de les institucions públiques.

Per a fer efectiva aquesta tasca, no partim de zero. En fases històriques anteriors, la necessitat de donar resposta a demandes socials en moments on **les formes de govern centralitzades i jeràrquiques no semblaven operar de manera òptima, va donar pas al desenvolupament de models de governança local.** A meitat dels anys vuitanta, a Barcelona va començar a implementar-se la descentralització del govern local (1985) i es van aprovar les primeres normes reguladores de la participació ciutadana (1986). Aquest procés de reglamentació, sorgit a l'empar de la Llei Reguladora de les Bases del Règim Local (Llei 7/1985, de 2 de abril) i de la Carta Municipal de Barcelona, va permetre donar naturalesa legal a la participació (Bonet, 2012). Tanmateix, també ha estat criticat perquè va comportar un procés de burocratització de les iniciatives ciutadanes i una progressiva desvirtuació en un ampli ventall d'òrgans i normatives que han acabat dificultant l'aplicació de components deliberatius.

Veiem doncs que el recorregut fet fins ara, ja partia d'algunes de les premisses que hem situat. Però per entendre millor d'on venim, cal fer **un repàs a l'evolució dels espais,**

mecanismes, òrgans i processos de participació i control a l'abast de la ciutadana. A continuació, ens centrarem en els espais d'informació i debat, tant òrgans estables com processos temporals. També, en els mecanismes de control a l'abast de la ciutadania i a les pràctiques de gestió públic-comunitària. És des d'aquesta anàlisi prèvia d'on podem extreure **una diagnosi de les fortaleses i debilitats de l'arquitectura participativa existent.** Això ens permetrà situar l'estratègia de la Direcció de Democràcia Activa i Descentralització.

Diagnosi d'espais, mecanismes, òrgans i processos participatius

Al llarg de les darreres dècades molts dels ajuntaments catalans han posat en pràctica nombroses estructures de governança participativa, ja siguin òrgans permanents (consells consultius, consells sectorials, consells de ciutat, etc.) com processos participatius lligats a projectes concrets (jurats ciutadans, tallers participatius, pressupostos participatius, etc.). Aquestes pràctiques responen a la voluntat de millorar l'eficàcia i la legitimitat de les polítiques públiques (Blanco i Lowndes, 2011; Font, 2001). En general, s'ha considerat que la implicació d'actors clau i de la ciutadania en l'elaboració de les polítiques, permetia l'elaboració d'un millor diagnòstic i solucions més innovadores. També, una major comprensió del problema i una corresponsabilització de la solució entre els i les participants (Parés et al., 2014).

Barcelona ha estat un municipi pioner en la constitució d'estructures de governança participativa. Tant pel què fa a òrgans permanents i processos participatius *ad hoc* com per dinàmiques de descentralització administrativa. D'una banda, **al 1984 Barcelona es va implementar el mapa de descentralització per districtes** que, en termes generals, encara regeix la ciutat. La confecció de la divisió administrativa en 10 districtes es va dur a terme a través d'un procés participatiu que va durar tres anys, liderat per una comissió municipal amb presència del moviment associatiu i d'especialistes (Andreu, 2015). Des de llavors, els districtes van passar a desenvolupar el rol d'administració de proximitat i van adquirir majors competències. En el camp de l'ordenament municipal, la implicació del moviment veïnal va ser destacada, amb el paper destacat de la FAVB. Però en el disseny de les estructures de governança participativa, com tractem més endavant, el procés es va

desenvolupar de forma diferent. Ambdues qüestions, **la normativització de la participació ciutadana i la descentralització, varen centrar el debat polític i la relació dels primers ajuntaments democràtics amb el moviment veïnal** (Andreu, 2015).

Gràcies a l'aprovació de la Llei 7/1985 Reguladora de les Bases del Règim Local, Barcelona va iniciar un procés d'institucionalització de la participació ciutadana amb l'aprovació, l'any següent, de les primeres Normes Reguladores de l'Organització dels Districtes i de la Participació Ciutadana. Aquestes establien l'estructura dels consells sectorials i els principals canals de participació del municipi. **Aquest marc normatiu no recollia totes les demandes plantejades pel moviment veïnal** i, tot i que es van incloure algunes força avançades des del punt de vista democràtic, a la pràctica no es van aplicar mai. De fet, aquest reglament va veure posteriorment com **alguns dels plantejaments més progressistes (el dret al referèndum o l'elecció dels consells de districte per sufragi universal) eren rebaixats** amb l'aprovació d'altres normatives i legislacions com la Carta Municipal (aprovada el 1998) i les posteriors reformes dels reglaments de districtes i de participació de 2001, 2002 i 2013 (Andreu, 2015). Sense oblidar aquests punts fonamentals, l'aprovació de les normes va permetre donar un reconeixement legal a la participació ciutadana. Les crítiques als excessos burocràtics d'aquesta arquitectura ha estat reiteratiu, ja que "ha tendit a desvirtuar-se en una amalgama de consells i reglaments que dificulten la introducció de components deliberatius i la implicació ciutadana" (Bonet, 2012:18).

Més enllà del òrgans de participació, el gruix de **mecanismes de participació temporals el conformen els processos participatius**. Són espais de participació oberts a la ciutadania afectada o implicada en un projecte concret i, a diferència de la resta, no existeix una reglamentació específica del seu funcionament. S'han aplicat a una gran diversitat de polítiques, per exemple, al acompanyament per a l'elaboració de plans sectorials o en el camp de l'urbanisme, àmbit on han proliferat més. Així, el disseny de plans urbanístics o de projectes de reforma urbana s'ha dut a terme juntament amb processos de participació ciutadana. Els processos participatius desenvolupats han estat molt diversos. Si miren enrere, veiem processos amb durades molt diferents, metodologies molt diverses, perfils d'actors que depenen de les singularitats del procés i de les temàtiques debatudes, que

tampoc han estat homogènies. Aquesta diversitat **fa difícil fer una avaluació en termes globals atès que existeix una gran varietat de circumstàncies.**

Els processos participatius han estat desenvolupats per iniciativa de l'Ajuntament. O aquesta ha estat la dinàmica relatada convencionalment, ja que la ciutadania també n'ha autoorganitzat en els diferents cicles de mobilitzacions ciutadanes. Una dinàmica que s'ha qualificat de **participació per irrupció**, diferenciant-la de les dinàmiques més institucionals de **participació per invitació** (Bonet, 2012). Un exemple rellevant és **Fem Rambla**, una iniciativa de diverses entitats, associacions i gent de Poblenou que van organitzar un procés participatiu ampli (enquestes, debats, jornades, assemblees, etc.). L'objectiu era poder decidir el model de Rambla pel barri i els usos i activitats que s'havien de poder desenvolupar. *Fem Rambla* ha estat reconeguda des de l'Ajuntament de Barcelona com a part de les "Bones pràctiques en participació i associacionisme" de la ciutat.

D'altra banda, **a més dels òrgans i processos participatius que han anat proliferant, la ciutadania de Barcelona sempre ha tingut un important potencial autorganitzatiu enfront de les necessitats.** Durant el primer terç del segle XX l'eclosió dels ateneus va fomentar l'educació popular del proletariat urbà de la mà del moviment anarquista (Aisa, 2000); la Barcelona revolucionària dels anys 36-37 va posar en pràctica l'autogestió en l'àmbit del treball amb la col·lectivització de les indústries (Castells, 1993). Durant els anys 50 i 60, l'arribada massiva de nova població treballadora, va estendre l'autoconstrucció d'habitatges en diferents punts de la ciutat, impulsada per la necessitat davant la manca de polítiques habitacionals. **La progressiva organització dels veïns i veïnes en els seus barris va impulsar el treball comunitari** per cobrir les necessitats bàsiques com la construcció de clavegueram; l'ocupació de carrers, autobusos i espais en desús per tal d'aconseguir nous serveis i equipaments i fer efectiu el dret a la ciutat. A partir dels anys 80, el moviment okupa va crear nous espais juvenils i contraculturals que es van anar estenent estenent a tota la ciutat. **Els centres socials autogestionats seran espais llavor de diferents moviments urbans alternatius** i, en el seu moment, punta de llança en la crítica al capitalisme urbà i a l'especulació (González, 2011). Les polítiques d'austeritat, l'empobriment de les classes treballadores i la continuada erosió de les formes de representació democràtica existents, empeny l'eclosió del moviment 15M al maig del 2011. **A Barcelona, les assemblees de barri del moviment van impulsar i reforçar iniciatives d'autogestió noves o ja existents**, com la generació de nous horts urbans, l'ocupació

d'habitatges en desús, la creació de nous espais comunitaris, mitjans de comunicació comunitaris o altres projectes d'economia social i solidària.

Aquesta història de pràctiques comunals de base ciutadana, ens permet entendre perquè la gestió dels equipaments públics de proximitat a Barcelona ha evolucionat a partir de dinàmiques conflictives. Un bon exemple és la trajectòria dels centres cívics com a equipaments de proximitat. Tenint com a referència els ateneus populars, obrers i llibertaris, **el moviment veïnal dels 70 va reivindicar uns equipaments de proximitat com a eines de participació descentralitzada i d'empoderament col·lectiu**. Tanmateix, la inauguració del primer centre cívic municipal al 1982 va ser rebuda entre protestes del moviment veïnal, ja que significava renunciar al model dels ateneus i a una gestió comunitària dels equipaments municipals.

Les reivindicacions veïnals després de la dictadura van apostar per un model que combinés titularitat municipal i **gestió ciutadana o cívica pels equipaments de proximitat**, com per exemple l'Ateneu Popular de Nou Barris. Aquest tipus de gestió, per exemple en els centres cívics, **ha estat minoritari donat que primer es va prioritzar la gestió municipal directa i, a partir dels 2000, la gestió empresarial**. Al 2009, es crea la plataforma de Gestió Ciutadana de Barcelona, que reivindica un desenvolupament normatiu i suport polític de la gestió ciutadana contemplada en les Normes de participació i en la carta Municipal. Amb tot, la xarxa de centres cívics va anar creixent fins els 50 equipaments actuals, acompanyada pel creixement d'altres equipaments de proximitat, com els casals juvenils, les biblioteques, i, posteriorment, els casals de barri. Tanmateix, a la ciutat **continuen proliferant projectes d'autogestió o gestió comunitària al conjunt del territori** en equipaments municipals o privats, ja sigui en forma d'ocupacions il·legals o en diferents modalitats de convenis de cessió. Les diferents formes d'autogestió d'espais de proximitat no s'esgoten en la gestió cívica i s'amplien amb convenis, cessions o espais ocupats en un context a vegades conflictiu on existeix demanda d'espais per a col·lectius i associacions.

Veiem que l'arquitectura participativa de la ciutat ha anat creixent intentant donar resposta a demandes ciutadanes, responent a la correlació de forces de cada moment. Però això no vol dir que totes les propostes i solucions institucionals responguin de manera òptima a les

demandes actuals o a les necessitats del cicle actual de canvi polític. **De la revisió del que ja funciona i ja s’ha fet, podem extreure algunes conclusions que serveixin com a guia** de l’estratègia de la Direcció de Democràcia Activa i Descentralització.

Algunes reflexions a partir de la diagnosi

L’any 2006, amb l’elaboració del Mapa de la Participació Ciutadana de Barcelona, es començà a posar de manifest la significativa inflació orgànica que patien els espais de participació de la ciutat, apuntant a **la necessitat de racionalitzar l’arquitectura institucional de participació, fent-la més funcional i millorant-ne la coordinació** (Parés, Díaz i Skirmuntt 2006). De fet, el Consell de Ciutat exposava una de les paradoxes pel que fa al sistema de participació ciutadana de Barcelona en el Dictamen sobre la Racionalització dels Espais de Participació del Consell de ciutat quan assenyalava que “el fet que a la ciutat hi hagi 560 òrgans i que la ciutadania percebi que no participa és un indicador que convida a la reflexió” (Consell de Ciutat 2012). El desconeixement de gran part de la ciutadania i part del teixit associatiu de les possibilitats d’influir i implicar-se en la governança de la ciutat són un dels punts febles més destacats en aquest camp (Delclòs i Parés, 2015).

En aquest àmbit s’han realitzat diferents estudis i s’han formulat diverses propostes per tal de donar a conèixer la diversitat d’espais de participació existents i clarificar-ne les seves funcionalitats. Les diagnosis apunten que en termes generals **hi ha una manca de visió integral de la participació** (Consell de Ciutat, 2014) que inclogui els processos i els projectes, afavorint-ne la coordinació horitzontal i vertical entre ells. També s’ha evidenciat la necessitat de **racionalitzar el nombre d’òrgans estables** i de reformular-ne i flexibilitzar-ne les funcions per tal de fer-los més eficients i menys rígids, així com de **dotar-los de més autonomia i amb un major protagonisme ciutadà**.

Els òrgans de participació estables estan estructurats bàsicament en consells sectorials i consells territorials (de barri i de districte) i **tendeixen a reproduir l’estructura administrativa** de l’ajuntament, fent evident l’**elevat grau de fragmentació i sectorialització**, tant a nivell temàtic com territorial, i la manca de transversalitat (Delclòs i

Parés, 2015). Així, es posa de manifest la necessitat d'evolucionar cap una estructura d'**òrgans de participació pensada en les necessitats de la ciutadania** més que no pas de la mateixa administració.

Aquests òrgans han estat massa controlats per la institució, **deixant a un segon el pla el rol i control per part de les entitats i associacions**. Solen tenir un funcionament burocratitzat i una dinàmica bidireccional, on **l'administració tendeix a transmetre informació al veïnat i a recollir queixes individuals de la ciutadania**, evidenciant-se la manca d'espais deliberatius i la incapacitat perquè esdevingui espais amb influència real sobre les polítiques públiques. Per revertir-ho, és necessària la introducció de metodologies participatives orientades al debat actiu, on **els participants puguin participar en condicions d'igualtat** (Delclòs i Parés, 2015).

Els espais i canals de participació han de passar a ser més oberts, **reforçant el rol ciutadà** i haurien de tenir una participació més plural. De fet, **una de les debilitats que presenten és el biaix en els perfils dels participants**, especialment pel què fa al gènere, l'edat i l'origen. Si bé els consells sectorials tenen un caràcter tancat i el nombre de participants està limitat, els consells de barri són oberts. Tanmateix, els perfils dels participants són específics, existint poca diversitat pel què fa a dones, joves i migrants (Delclòs i Parés, 2015). D'aquí, la necessitat de **promoure la participació d'aquells sectors de la ciutadania que tradicionalment no acostumen a utilitzar aquests espais formals de participació**.

D'altra banda, s'han d'explorar altres mecanismes que, si bé formen part de la història participativa de Barcelona, no s'han impulsat d'una manera totalment decidida. A Barcelona, tant la Carta Municipal com les Normes Reguladores de Participació ciutadana ja incorporen diferents eines com el dret de la informació, les iniciatives ciutadanes, les consultes, les audiències, però han tingut un limitat desenvolupament normatiu. Hi ha **una falta d'impuls dels mecanismes com les iniciatives ciutadanes o les consultes promogudes per la ciutadania** que han estat escassament utilitzades o desactivades per part del govern municipal.

Com a darrera conclusió, fent esment de les possibilitats d'incidir positivament en les pràctiques de gestió ciutadana, l'objectiu principal del govern local ha de ser reconèixer i facilitar el treball de les **pràctiques socials organitzades als territoris que compleixen funció pública**. En aquest sentit, no es tracta d'entendre la gestió cívica o la possibilitat de fomentar i garantir el sosté de pràctiques de gestió comunitària com a substitutiu de la gestió pública, sinó com **impuls de pràctiques ciutadanes i d'autogovern allà on existeixin**.

En definitiva, la participació l'hem d'entendre no com a conjunt d'espais on informar de les accions de govern a escala ciutat o districte, sinó **com a conjunt d'accions institucionals que tenen com a objectiu** la redistribució de recursos (econòmics, polítics, simbòlics, culturals) i un canvi en les relacions de poder per tal de **consolidar i garantir la democràcia municipal**. És en aquesta tendència on volem treballar des d'aquesta Direcció, amb tota la potència d'articular-se amb la força social i tots els límits d'unes inèrcies que ens exigeix que siguem pacients i curiosos.

B. ESTRATÈGIA DE LA DIRECCIÓ: INICIATIVA CIUTADANA I DESCENTRALITZACIÓ

L'estratègia la podem definir en una doble vessant, una centrada en la ciutadania i l'altre en el territori. Totes dues s'articulen i són interdependents, però definir-les per separat ens ajuda a situar **respostes concretes als dèficits detectats en la diagnosi prèvia** i ens facilita mostrar els continguts que vol expressar la denominació d'aquesta Direcció. D'una banda, incidim en la **Democràcia Activa en tant que fomentem la iniciativa ciutadana i la democràcia directa**. D'altra banda, incrementem la **Descentralització** en la mesura que **produïm processos i mecanismes per a donar més poder als barris** (veure figura I).

DIRECCIÓ DE **DEMOCRÀCIA ACTIVA I DESCENTRALITZACIÓ**

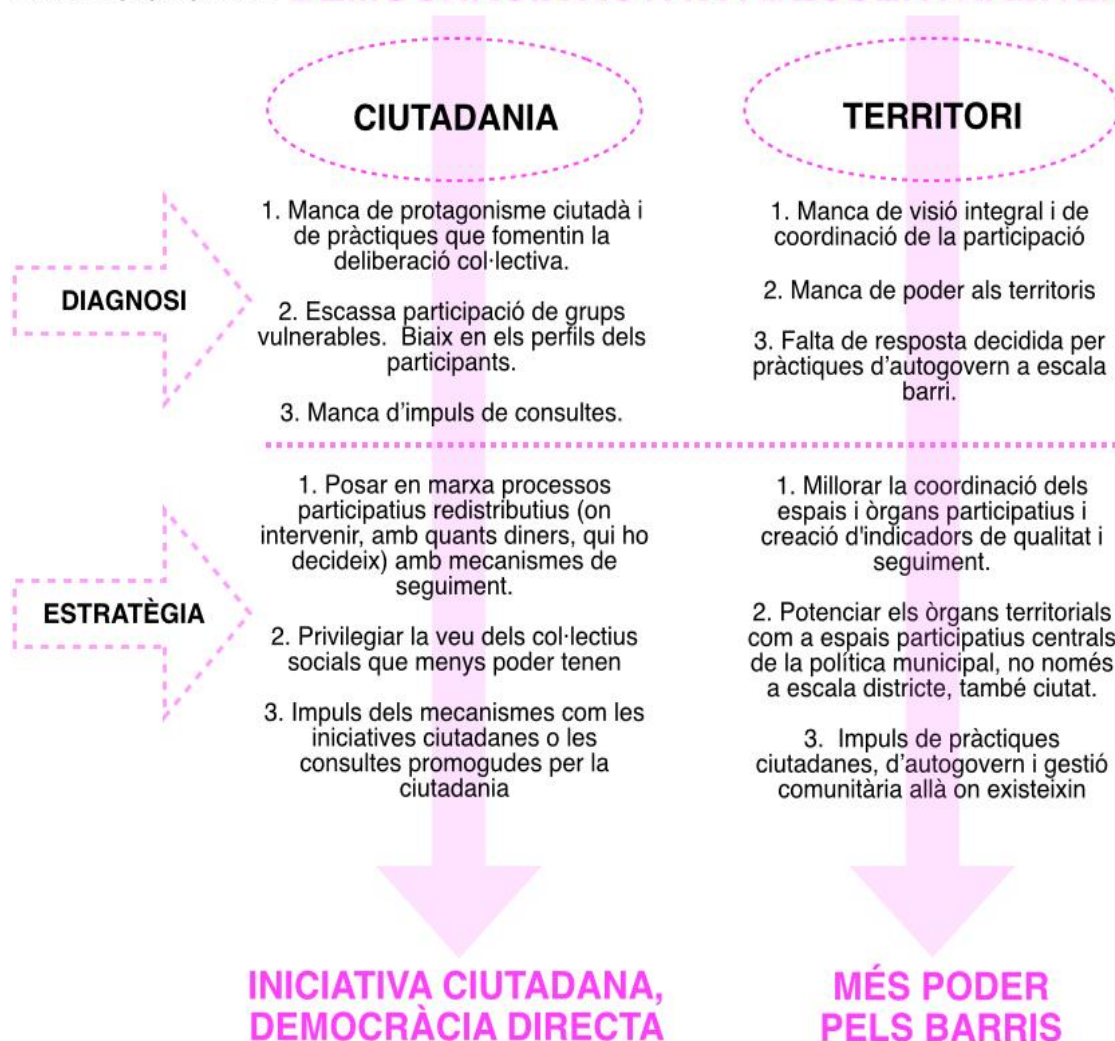

Figura I: Estratègia de l'àrea a partir de la diagnosi de l'arquitectura participativa.

C. DEFINICIÓ DE LA DIRECCIÓ

Els principis fonamentals de la Direcció de Democràcia Activa i Descentralització són produir i facilitar processos, canals i eines per a fomentar el paper actiu de tota la ciutadania i la **implementació efectiva de la participació al conjunt del territori**. Ens proposem construir escenaris de relació entre institucions i ciutadania posant la iniciativa ciutadana, mecanismes de decisió directa, l'enfortiment comunitari i els processos de deliberació col·lectiva com a elements centrals. Entre d'altres, l'objectiu és **privilegiar la veu i acció de les persones que menys poder tenen**, reconeixent les **pràctiques ciutadanes organitzades a escala de barri que produeixen ciutat**.

Entenem l'acció de govern envers la participació com un element que ha de ser transversal al conjunt d'àrees del govern local. No com una acció concentrada en un segment de l'arquitectura institucional, sinó **la participació com una cultura que impregna gran part de les accions institucionals**. És per aquest motiu que des d'aquesta direcció s'han posat en marxa tasques per a **gestionar i fer possible aquesta transversalitat de la participació**, que no es donarà de manera natural, sinó que ha de venir conduïda per nous espais de coordinació (veure **capítol II**).

Línies de treball i programes estratègics

Per consolidar aquests objectius, estem desplegant tres línies de treball que responen de manera operativa a l'estratègia d'aquesta Direcció. Per una banda, **avaluar i millorar els òrgans participatius**. En segon lloc, **facilitar processos inclusivius, plurals i innovadors**. I com a tercera línia, **polítiques i plans que fomentin la iniciativa ciutadana**. Aquestes tres línies de treball conflueixen en la doble vessant de *ciutadania* i *territori* i es concreten en diferents **programes estratègics** (veure **figura II**). Amb diferents formes de desplegar-se, aquests programes són la materialització de voler **articular forces del territori per a donar respostes a demandes de tots els segments socials**, especialment dels més vulnerables.

Partim de pensar que la participació no és efectiva sense un coneixement de les eines (tecnològiques, administratives) necessàries per a poder formar-hi part. Per aquest motiu totes les accions i els programes estaran acompanyats de **tasques de facilitació, comunicació i tutorització que no seran puntuals, sinó que formen part del nostre modus de fer**.

DIRECCIÓ DE DEMOCRÀCIA ACTIVA I DESCENTRALITZACIÓ

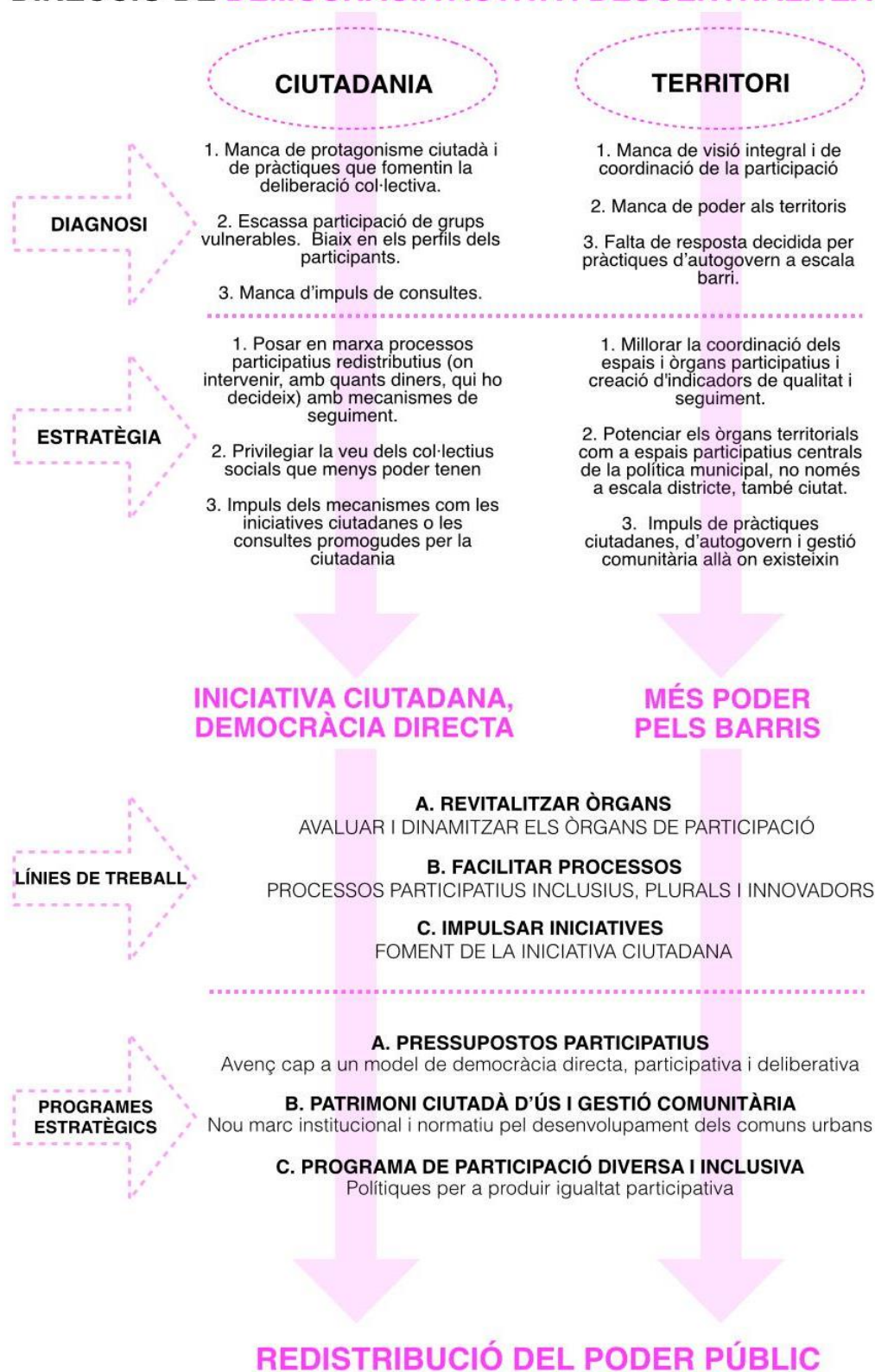

Figura II: Línies de treball i programes estratègics de l'àrea a partir de la diagnosi inicial

Abans d'explicar amb més detall les diferents línies de treball i els programes estratègics, és útil poder desplegar, de manera sintètica, com ens organitzem internament i els dispositius de coordinació amb altres àrees que estem desenvolupant. Amb aquests elements volem fomentar una cultura participativa que, si practiquem internament, és més fàcil que pugui operar en les accions municipals que es donen més enllà dels departaments institucionals.

II. ORGANITZACIÓ I COORDINACIÓ

La Direcció de Democràcia Activa i Descentralització depèn de la gerència de Drets de ciutadania, transparència i participació. Aquesta Direcció té com a responsables polítics el Comissionat de Participació i Democràcia Activa i la Regidoria de Ciutat Vella i Descentralització. Comparteix Comissionat amb les direccions d'Acció comunitària i de Recerca, desenvolupament i innovació.

Per a fer possible la participació com a element que ha de ser transversal al conjunt d'àrees del govern local, ens hem dotat de dos nous elements: el **Programa Democràcia Activa** i la figura del/la **Responsable de Democràcia Activa**. Tots dos tenen un marcat accent territorial i neixen per a fer possible una millor coordinació i implementació de la participació dins l'Ajuntament.

El **Programa de Democràcia Activa** ha suposat la creació –a partir d'una instrucció interna– d'un **Comitè Director** format per una persona representant de cada àrea i de quatre districtes. El seu **objectiu és fer el seguiment de totes les accions relacionades amb la política de millora de la qualitat democràtica i de la participació** ciutadana. Aquest seguiment es fa des d'una visió transversal i innovadora, aplicant criteris d'avaluació i diagnosi, vetllant per la bona qualitat dels processos i dels espais de participació. D'aquest programa se'n deriva també un protocol que condiona qualsevol procés, el qual haurà de ser validat pel Comitè Director.

La definició i creació de la figura del/la Responsable de Democràcia Activa és una aposta per a fer possible aquesta transversalitat des de la proximitat al territori. Per aquest

motiu es designarà un Responsable de Democràcia Activa per a cada un dels districtes que tindrà una major presència al territori i que esdevindrà la persona de referència en termes de participació. La seva tasca serà donar suport a las activitats del districte; vetllar per la coordinació de tots els espais i processos; tenir una visió global i poder fer un seguiment i avaluació de tots aquests espais per tal d'anar implementant millores de funcionament.

Es crearan també una sèrie de **referents transversals** en: infància, adolescència i joves; gènere i diversitat sexual; participació persones d'origen divers; participació persones diversitat funcional. Aquests referents seran els encarregats de vetllar perquè es tinguin en compte aquests col·lectius alhora de dissenyar i dur a terme totes les accions participatives.

Per garantir una bona coordinació s'han creat **espais estables de trobada amb la resta d'àrees i persones que també tenen responsabilitats en participació ciutadana** a l'Ajuntament: Secretaris/àries dels Consells Municipals, l'Àrea de Participació Social, l'Àrea de Participació d'Ecologia urbana, i els tècnics de barri i de districte que porten a terme tasques de participació al territori. Els espais que ja estan en funcionament són:

- **Coordinació de processos urbans:** reunions quinzenals per compartir processos i establir criteris conjunts amb l'Àrea de Participació d'Ecologia urbana, Pla de Barris i Responsables de Democràcia Activa de Districte.
- **Coordinació dels secretaris/àries dels Consells sectorials de ciutat:** reunions bimensuals amb tots els secretaris i secretàries dels Consells Sectorials Municipals per a l'aplicació d'estratègies comunes; compartir informacions, experiències i coneixements.
- **Coordinació territorial:** aquest és un espai de coordinació amb la Direcció de Democràcia activa i tècnics de barri i de districte per tal de compartir i avaluar les accions de participació al territori. Es reunirà un mínim de dues vegades l'any.

Una vegada situades les accions per a poder conduir canvis institucionals interns, donem pas a les línies de treball i els programes estratègics que estem desenvolupant.

III. LÍNIES DE TREBALL

A. REVITALITZAR ÒRGANS DINAMITZAR I AVALUAR ELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

1. Què són?

Els òrgans de participació són els mitjans de trobada regular entre la ciutadania i l'ajuntament per debatre de manera continuada les actuacions municipals. Poden ser d'àmbit territorial, quan pertanyen a un territori en concret (barri o districte) o sectorials, quan estan relacionats amb un àmbit o equipament municipal determinat. Com hem constatat a la diagnosi inicial, cal dinamitzar aquests espais de participació alhora que avaluem el seu funcionament i incidència. L'objectiu és que **esdevinguin espais deliberatius amb incidència en les polítiques locals, obrint-los a nous col·lectius socials, reforçant el rol ciutadà i dotant-los de continguts.**

2. Objectius i resultats esperats

Objectius específics

- Establir un marc de governança que avanci cap a la coproducció amb un major protagonisme ciutadà en el disseny, execució, seguiment i avaluació de les polítiques municipals.
- Ampliar la diversitat de participants de diferents perfils i sectors.
- Afavorir la participació de col·lectius més desfavorits i amb menys visibilitat.
- Fomentar l'ús d'eines digitals que acompanyin el seu desenvolupament i activitat, facilitant la informació, la comunicació i els processos de deliberació.
- Millorar i fomentar els òrgans com a espais de rendició de comptes.

Resultats esperats

- Racionalització de l'arquitectura participativa.
- Major presència de diversitat de col·lectius.
- Simplificació del reglament dels consells i del seu funcionament.
- Major coordinació i integració entre els diferents espais.
- Major transversalitat entre àrees i districtes.
- Major coordinació entre els secretaris/àries del Consells Sectorials.
- Augment del temps de deliberació política en les sessions participatives.
- Major incidència en el disseny, seguiment i avaluació de les polítiques municipals.

A. REVITALITZAR ÒRGANS DINAMITZAR I AVALUAR ELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ A. PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS

3. Pla de treball

3.1 Elaboració i aprovació d'unes noves Normes Reguladores de la Participació Ciutadana.

3.2 Coordinació, dinamització i avaluació dels Consells Municipals.

- Edició d'una Guia de criteris i estratègies per a la dinamització dels òrgans sectorials i territorials amb criteris d'accessibilitat i diversitat.
- Accions de formació per a tècnics municipals, regidories i comissionats.
- Realització de proves pilot.
- Foment del Consell de ciutat com a òrgan de referència.
- Elaboració d'un espai digital per als òrgans de participació dins Decidim.Barcelona

3.3 Creació d'un Sistema d'indicadors i d'avaluació dels òrgans de participació.

4. Destinataris

- Entitats, organitzacions i ciutadania en general.
- Òrgans i espais de participació. .
- Govern municipal

5. Organització

- Espai de Coordinació dels secretaris/àries dels Consells sectorials de ciutat:
- Comitè Director del programa Democràcia Activa

6. Àrees implicades

- Totes les àrees de les què en depengui un Consell
- Els 10 districtes de la ciutat.
- Àrea de Participació social.

7. Documentació i recursos

- Noves Normes Reguladores de la Participació Ciutadana
- Guia de criteris i estratègies per a la dinamització dels òrgans sectorials i territorials amb criteris d'accessibilitat i diversitat.
- Sistema d'indicadors i d'avaluació dels òrgans de participació.

B. FACILITAR PROCESSOS PARTICIPATIUS INCLUSIUS, PLURALS I INNOVADORS

1. Què són?

El procés participatiu és una seqüència d'actes, delimitats en el temps, dirigits a promoure el debat i el contrast d'arguments entre la ciutadania o entre aquesta i els responsables municipals, a fi de deliberar sobre una determinada actuació municipal. Poden ser convocats a iniciativa institucional o ciutadana. Des de la Direcció de Democràcia activa i descentralització es vol facilitar el **desenvolupament de processos participatius i vetllar per la qualitat dels mateixos**, incloent a tots els actors implicats, **afavorint la participació d'aquells col·lectius menys visibilitzats** i dotant-los d'eines tecnològiques que ampliin l'abast, la transparència i la traçabilitat.

2. Objectius i resultats esperats

Objectius específics

- Facilitar processos participatius inclusius, plurals i innovadors.
- Crear un Banc de recursos per a processos iniciats per la ciutadania.
- Assegurar l'accés a la participació a través d'una informació i comunicació clara i accessible i a la comprensió per a totes les persones participants.
- Adequar els processos a les agendes quotidianes de les persones participants.
- Impulsar la participació d'aquells que normalment no participen dotant-nos d'estratègies específiques segons els grups destinataris.
- Desenvolupar un espai al decidim.barcelona per a l'acompanyament dels processos.
- Fomentar l'ús d'eines digitals per a l'estandardització dels processos de participació.

Resultats esperats

- Guia de criteris per al desenvolupament de processos participatius inclusius, plurals i innovadors.
- Apartat web de processos participatius al decidim.barcelona.
- Informe d'avaluació dels processos realitzats.
- Realització de processos a proposta de l'Ajuntament.
- Facilitació de processos a proposta ciutadana.
- Major presència de diversitat de col·lectius.
- Major coordinació i integració entre els diferents espais.
- Major transversalitat entre àrees i districtes.
- Augment dels recursos per al desenvolupament de processos participatius.

B. FACILITAR PROCESSOS PARTICIPATIUS INCLUSIUS, PLURALS I INNOVADORS

3. Pla de treball

3.1 Facilitació de processos participatius impulsats per l'Ajuntament.

- Elaboració i posada en marxa del Programa de Democràcia Activa.
- Guia de Criteris per al desenvolupament de processos participatius inclusius, plurals i innovadors.

3.2 Facilitació per al desenvolupament de processos participatius propis de la ciutadania així com la seva autoorganització i apoderament.

- Creació d'un Banc de recursos per processos iniciats per la ciutadania

3.3 Acompanyament per al desenvolupament de processos participatius

- Creació de la figura del/la Responsable de Democràcia Activa.
- Facilitació de recursos per a l'acompanyament en el disseny, seguiment i avaluació de processos desenvolupats a l'Ajuntament.

3.4 Creació d'un espai al decidim.barcelona per a l'acompanyament de processos i foment de l'ús de noves tecnologies.

3.5 Disseny i creació d'un Òrgan ciutadà de seguiment i validació de processos participatius.

- Prova pilot de la posada en marxa de l'òrgan de processos a dos districtes.

4. Destinataris

- Ciutadania en general i actors implicats en cada procés.

5. Organització

- Espai de coordinació de processos urbans.
- Espai de coordinació territorial.
- Espai de coordinació per a processos ciutat i de Districte.
- Comitè director del programa Democràcia activa.

6. Àrees implicades

- Direcció de Recerca, desenvolupament i innovació
- Comitè director del programa Democràcia Activa
- Àrea de participació d'Ecologia Urbana

7. Documentació i recursos

- Criteris per al desenvolupament de processos participatius

C. IMPULSAR INICIATIVES FOMENT DE LA INICIATIVA CIUTADANA

1. Què són?

La iniciativa ciutadana és la intervenció ciutadana dirigida a promoure una determinada actuació de l'Ajuntament, l'interès general de la qual s'acredita mitjançant la recollida d'un nombre mínim de signatures. És voluntat fomentar la iniciativa ciutadana com a **canal de democràcia directe que permeti a la ciutadania ser part propositiva en l'acció de govern**, al mateix temps que demanar explicacions o rendició de comptes sempre que ho cregui convenient, i amb un suport mínim que avaluï la demanda.

2. Objectius i resultats esperats

Objectius específics

- Definir i habilitar canals per a la facilitació d'iniciativa ciutadania
- Impulsar consultes, i referèndums.
- Fomentar espais de proximitat d'explicació i control de l'acció de govern.
- Crear un sistema de rendició de comptes.

Resultats esperats

- Creació del Sistema de Rendició de Comptes de l'Ajuntament de Barcelona.
- Recull de canals d'iniciativa ciutadana en les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana
- Implementació d'indicadors de seguiment del Pam al decidim.barcelona
- Apropament de l'acció de govern a la ciutadania.
- Guia per a la iniciativa ciutadana
- Realització d'actes de rendició de comptes de mitjans de mandat.
- Realització d'una consulta a iniciativa municipal
- Realització d'iniciatives ciutadanes
- Creació d'un Banc de recursos per a la realització d'iniciatives ciutadanes.

C. IMPULSAR INICIATIVES FOMENT DE LA INICIATIVA CIUTADANA

3. Pla de treball

3.1 Impulsar consultes, referèndums i iniciatives ciutadanes

- Definir i habilitar els canals per a la facilitació d'iniciativa ciutadana en les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana.
- Dotació de recursos materials i econòmics per a fer possible la realització d'iniciatives ciutadanes
- Guia per a la Iniciativa ciutadana

3.2 Realització d'una multiconsulta consulta ciutadana

3.3 Creació del Sistema de Rendició de comptes de l'Ajuntament de Barcelona.

4. Destinataris

- Ciutadania en general i prioritant els col·lectius amb menys recursos.

5. Organització

- Grup de coordinació per a l'elaboració del Sistema de Rendició de comptes.
- Grup de coordinació per a la realització d'una consulta ciutadana.
- Comitè Director de Democràcia activa

6. Àrees implicades

- Grup municipal
- Àrea de Transparència
- Direcció de comunicació
- Direcció de Recerca, desenvolupament i innovació
- Alcaldia

7. Documentació i recursos

- Noves Normes Reguladores de la Participació Ciutadana
- Guia per a la Iniciativa ciutadana

Annex CALENDARI EIXOS DE TREBALL

Eix	Pla de treball	O	N	D	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
A	Aprovació Normes Participació															
	Procés participatiu															
	Aprovació															
	Jornades de presentació															
	Coordinació Consells Municipals.															
	Edició d'una Guia de criteris i estratègies															
	Accions de formació															
	Realització de proves pilot.															
	Foment del Consell de ciutat															
	Espai digital per als òrgans de participació															
Creació d'un Sistema d'indicadors i d'avaluació dels òrgans de participació.																
B	Facilitació de processos															
	Programa de Democràcia Activa.															
	Guia de Criteris per processos participatius															
	Facilitació de processos de la ciutadania															
	Acompanyament de processos municipals															
	Figura del/la Responsable de DA.															
	Recursos per a l'acompanyament															
	Espai al decidim.barcelona															
	Òrgan ciutadà de processos participatius.															
	Prova pilot de la posada en marxa de l'òrgan															
C	Impulsar consultes, referèndums i iniciatives															
	Guia per a la Iniciativa ciutadana															
	Realització d'una multiconsulta consulta															
	Sistema de Rendició de comptes															

IV. PROGRAMES ESTRATÈGICS

A. PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS

1. Què són i per a què serviran?

Els Pressupostos Participatius poden contribuir al desenvolupament de la proposta estratègica de participació de l'Ajuntament, generant sinèrgies entre les diferents àrees i contribuir a l'estratègia de participació pròpia que s'adapti a objectius i política de participació i innovació democràtica de l'Ajuntament.

Aquest programa es perfila com una estratègia que aposta pel **treball comunitari, de proximitat, que permeti empoderar les veïnes, transformar l'administració i augmentar la justícia social mitjançant polítiques participades i redistributives.**

Es planteja un procés que arrenqui i es consolidi entre 2017-18 i que prepari una implantació definitiva en el nou mandat 2019-22. Per al nou mandat, **es planteja un procés de pressupostos participatius lligat al Pla d'Actuació Municipal (PAM) i al Pla d'Inversió Municipal (PIM), amb perspectiva quatrianual** (especialment per a les actuacions a nivell ciutat), on els processos anuals es centren en les actuacions territorials i les específiques amb col·lectius o temàtiques determinats. En aquesta perspectiva, cal considerar la progressiva integració d'altres polítiques d'actuació al territori, com el Pla de Barris, en la dinàmica dels pressupostos participatius i del PAM.

Aquest model per força ha de posar l'accent **en el treball comunitari (espais de relació, d'aprenentatge i de construcció col·lectiva) i en donar veu a col·lectius exclosos o que normalment no participen, per tal que la justícia social es construeixi amb el seu protagonisme.**

És interessant, també, construir un model que tendeixi a ser integral en la perspectiva de la democratització de pressupostos, és a dir: que **permeti a la ciutadania co-dissenyar i construir el procés, que pugui avaluar i deliberar sobre les prioritats** (i execucions) pressupostàries, i que pugui influir no només generant projectes puntuals, sinó també contribuint a les **estratègies a llarg termini** (com el PAM i el PIM, els Plans d'Actuació de Districte (PAD) i els Plans d'Inversió de Districte (PID)).

Es planteja un model d'implantació híbrid, que treballi tant en les prioritats territorials (districte, barri) com en aquelles de dimensió de ciutat. I que d'altra banda, **comбини la deliberació comunitària presencial amb l'ús de la tecnologia**, on cada persona individual té el seu vot i pot fer la seva proposta i debatre-la.

A. PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS

2. Objectius i resultats esperats

Objectius específics

- Aprofundir en la qualitat democràcia i la participació política, a través de processos d'apoderament de la ciutadania per a la inclusió social, la millora de la transparència, l'accés a la informació i el control ciutadà de polítiques públiques.
- Avançar cap a una democràcia distribuïda amb una identificació més acurada de les necessitats i facilitant una redistribució de recursos, abordant i revertint així desigualtats territorials i socials.
- Fomentar l'accés al coneixement i a la comprensió de tota la ciutadania als pressupostos.
- Generar una cultura de participació en la ciutadania, identificant la participació amb un procés vinculant, amb la capacitat de decisió real sobre les polítiques de la ciutat.
- Fomentar l'ús d'eines digitals que acompanyin a l'elaboració, la discussió i la prioritització de propostes ciutadanes i de processos participatius.
- Contribuir a la transformació interna de l'administració municipal en una estructura més democràtica, dialogant i permeable a la ciutadania.

Resultats esperats

- Realització de dues proves pilot de pressupostos participatius.
- Realització d'un procés de pressupostos participatius a la ciutat de Barcelona.
- Espai digital de pressupostos participatius al decidim.barcelona
- Influència en el pressupost municipal i redistribució de recursos.
- Major coneixement per part de la ciutadania dels pressupostos municipals.
- Definició del model Barcelona dels pressupostos participatius.

3. Pla de treball

3.1 Realització de dues proves pilot de pressupostos participatius a dos districtes.

- Realització d'una prova pilot a l'Eixample i a Gràcia amb dues metodologies diferenciades.
- Avaluació de la proposta i Jornada de pressupostos per a la definició del model.
- Elaboració de la proposta per als pressupostos de 2018.

3.2 Realització d'un procés de pressupostos participatius a tota la ciutat el 2017.

- Realització d'un procés de Pressupostos participatius per al pressupost 2018.
- Anàlisi i avaluació del procés.

3.3 Definició del model de pressupostos participatius de ciutat pel 2019-2023

A. PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS

4. Destinataris

- Ciutadania en general i sector invisibilitzats en particular.

5. Organització

- Desenvolupament d'una prova pilot a Gràcia i l'Eixample.
- Àrees i districtes de tota la ciutat
- Grup Municipal

6. Àrees implicades

- Direcció de Recerca, desenvolupament i innovació
- Comissionat de Participació ciutadana
- Gerència de Presidència i economia
- Districte de Gràcia
- Districte de l'Eixample

7. Documentació i recursos

- Documentació d'elaboració pròpia sobre el model de pressupostos participatius

B. PATRIMONI CIUTADÀ D'ÚS I GESTIÓ COMUNITÀRIA

1. Què és i què pretén?

A Barcelona hi ha casos ja d'experiències concretes de gestió comunitària de recursos públics o comuns que responen a diferents demandes, dinàmiques i serveis; des d'equipaments, fins a solars, cooperatives, o experiències més concretes en temes d'habitatge, salut o educació.

El **debat i impuls de la gestió comunitària** ha tornat a situar-se en l'agenda de les organitzacions socials, que identifiquen la crisi com una oportunitat per **“anar un pas més allà de la gestió cívica”** i concretar les demandes històriques de gestió comunitària de recursos considerats comuns.

En aquest debat s'introdueixen qüestions com **l'autogestió, l'autonomia i la governança** de de la pròpia comunitat. Cal doncs tenir un debat públic i polític que emmarqui aquesta nova institucionalitat i que defineixi de quina manera la institució ha d'acompanyar aquestes pràctiques comunitàries i, al mateix temps definir quin ha de ser el retorn d'aquestes pràctiques i sota quins criteris de transparència, equitat i democràcia.

En aquest context proliferació de **pràctiques comunitàries** diverses l'Ajuntament s'ha vist a empès al llarg dels darrers anys a prendre posicionament i desenvolupar normatives i accions envers a aquestes pràctiques.

Malgrat aquest corpus de normes i iniciatives que s'emmarquen en programes com el **Pla buits** per la cessió d'espais públics, el **Pla de locals**, o la **gestió cívica d'equipaments** com casals de barri i centres cívics, o la cessió de patrimoni, es fa necessari aprofundir en la definició i construcció de noves formes d'institucionalitat que abordin de forma més integral la relació entre institució i aquestes pràctiques de gestió públic-comunitàries sense restar-hi autonomia ni limitant-ne l'evolució, co-definint criteris i retorns socials. Es tracta doncs d'un procés de reinvençió del model de gestió dels serveis i béns comuns i d'un **reconeixement de la realitat social comunitària com a subjecte polític i econòmic amb poder de decisió i gestió sobre els recursos públics.**

B. PATRIMONI CIUTADÀ D'ÚS I GESTIÓ COMUNITÀRIA

2. Objectius i resultats esperats

Objectius específics

- Construir un nou marc institucional i normatiu que permeti el desenvolupament dels comuns urbans a partir d'experiències d'autogestió, que reconegui l'ús i el dret a la gestió comunitària d'allò públic per part de la ciutadania i dels diferents models de gestió.
- Desenvolupar una política pública que reconegui el patrimoni municipal com a un patrimoni ciutadà susceptible de ser utilitzat i gestionat per les comunitats.
- Generar prototips de Comuns Urbans per a pràctiques concretes de la ciutat.

Resultats esperats

- Creació d'una política pública de Patrimoni ciutadà d'ús i gestió comunitària.
- Elaboració d'un marc jurídic municipal propi que inclogui la diversitat de pràctiques.
- Establiment dels criteris d'adjudicació i retorn sota quins criteris de transparència, equitat i democràcia.
- Elaboració d'un únic circuit intern d'adjudicació i seguiment de les cessions. .
- Cens de locals i solars municipals.
- Catàleg de Béns Immobles d'Ús i Gestió Comunitària.
- Creació d'un Òrgan Municipal de Béns Immobles d'Ús i Gestió Comunitària.
- Reconeixement de casos concrets com a Comuns Urbans a la ciutat.

3. Pla de treball

3.1 Conceptualització del marc dels Comuns Urbans i estudi normatiu de la gestió comunitària

3.2 Constitució de la Taula de Patrimoni Ciutadà per Decret d'alcaldia

- Definició de protocols i instruccions pel tractament i adjudicació de sol·licituds.

3.2 Sistematització de la proposta institucional de criteris i indicadors

- Elaboració de la proposta de criteris i indicadors
- Elaboració d'una proposta de conveni de cessió enriquit
- Reunions amb experiències de gestió comunitària i juristes

3.3 Jornada pública sobre el Patrimoni Ciutadà i grups de treball amb actors socials

- Creació de grups de treball amb actors socials i professionals.
- Presentació i validació de la proposta final

3.4 Mesura de govern sobre Patrimoni Ciutadà

3.5 Concreció de la norma (ordenança) sobre Patrimoni Ciutadà d'ús i gestió comunitàries

- Definició del marc jurídic de Patrimoni ciutadà d'ús i gestió comunitària.

3.6 Cens del patrimoni públic

- Cens de locals municipals i Catàleg de Béns Immobles d'Ús i Gestió Comunitària

3.7 Creació d'un Òrgan Municipal de Béns Immobles d'Ús i Gestió Comunitària

3.8 Reconeixement de casos concrets com a Comuns Urbans a la ciutat.

B. PATRIMONI CIUTADÀ D'ÚS I GESTIÓ COMUNITÀRIA

4. Destinataris

- Pràctiques comunitàries de la ciutat.
- Equipaments, locals, espai públic i serveis municipals.

5. Organització

- Grup de treball transversal que engloba diferents àrees i programes de l'Ajuntament.
- Coliderat per les direccions de Democràcia Activa i de Patrimoni amb la col·laboració dels serveis jurídics.
- Taula de Patrimoni ciutadà com a espai intern d'adjudicació de les cessions de patrimoni municipal.

6. Àrees implicades

- Direcció d'Acció Comunitària
- Programa de Cultura Viva
- Comissionat d'Economia Social
- Direcció de Participació d'Ecologia urbana
- Gerències de Districtes (Sants-Montjuic, Nou Barris)
- Direcció de Recerca, desenvolupament i innovació
- Comissionat de Participació ciutadana
- Gerència de Presidència i economia

7. Documentació i recursos

- Marc conceptuals dels comuns urbans
- Criteris i indicadors per a l'adjudicació i seguiment de les cessions de patrimoni
- Decret de constitució i funcionament de la Taula de Patrimoni Ciutadà.
- Modalitats de convenis de cessió i marc jurídic-normatiu

C. PROGRAMA DE PARTICIPACIÓ DIVERSA

1. Què és i què pretén?

S'ha constatat que hi ha col·lectius tradicionalment exclosos de la participació que per les seves característiques tenen dificultats o plantegen condicionants específics a l'hora d'accedir a una participació plena en la vida política i social a la ciutat.

Les comunitats culturalment diverses s'enfronten a diversos obstacles per a la participació en la política de les seves societats d'acollida. Entenem per *participació diversa* la participació activa de persones o col·lectius d'origen o contextos culturals diversos en els diferents espais, processos i àmbits de participació tant formals com a no formals. Aquesta participació diversa ha d'englobar l'àmbit ciutadà, polític, associatiu, cultural, laboral, educatiu, sindical, veïnal, entre d'altres.

Entre els factors importants per facilitar la participació política d'aquests col·lectius trobem sovint la falta de disponibilitat de recursos, que inclouen també el temps, els diners, el coneixement i les xarxes, etc. Moltes persones d'origen divers tenen menors nivells d'ocupació, ingressos i estabilitat econòmica, el que pot fer que sigui més difícil participar en activitats polítiques.

Aprofundint en aquesta lògica sobre les diferents realitats associatives i de capacitat de mobilització dels barris; les desigualtats materials entre col·lectius i persones; així com la diversitat de realitats, necessitats i interessos, es planteja la necessitat d'augmentar i fomentar accions concretes per a fer possible una participació realment diversa i inclusiva. No només pensant amb una major presència de diversitat en els espais participatius, sinó també amb la inclusió de la diversitat en els propis mecanismes participatius que incorporin aquesta diversitat i permetin exercir el dret a la participació en igualtat d'oportunitats.

Cal seguir pensant, per tant, en com desenvolupar els mecanismes necessaris per a potenciar la participació de col·lectius més desfavorits o invisibilitzats; de les organitzacions socials; dels sectors professionals; de persones amb coneixement singular per la seva especialització; dels actors econòmics, etc. Cal poder innovar en altres formes, amb altres col·lectius que ajudin a dissenyar aquestes estratègies innovadores.

C. PROGRAMA DE PARTICIPACIÓ DIVERSA

2. Objectius i resultats esperats

Objectius específics

- Facilitar i promoure la presència de persones o col·lectius d'origen divers.
- Anàlisi actual de la diversitat en els espais de participació.
- Obrir un procés d'anàlisi, debat i aportacions sobre la participació diversa: significat, característiques, limitacions, formes d'arribar a la població diana, etc.
- Generar i habilitar estratègies, metodologies i mecanismes adequats per a incorporar la diversitat en els òrgans, espais i processos de participació.

Resultats esperats

- Estratègies de dinamització per a una participació inclusiva i diversa.
- Implementació d'accions de discriminació positiva en els òrgans de participació.
- Recull de criteris d'inclusió i diversitat en les Normes de la Participació Ciutadana.
- Major diversitat en els òrgans i processos participatius.

3. Pla de treball

3.1 Apropament i enfortiment d'una identitat col·lectiva. L'Ajuntament pren la iniciativa de per conèixer maneres de fer, necessitats, coneixements i interessos.

- Diagnosi d'intenció de col·lectius específics de la ciutat a partir d'identificar referents de cada comunitat com a propis subjectes i investigadors.
 - Treball amb el col·lectiu de Dones Llatines
 - Treball amb el col·lectiu de Dones paquistaneses
 - Treball amb el col·lectiu de dones marroquís.
- Grup de treball amb diferents actors socials sobre Participació diversa.

3.2 Identificar i treballar amb referents dels diferents col·lectius per facilitar/mediar la relació de l'Ajuntament amb els seus membres.

3.3 Diversificar la plantilla de treballadors /es de l'Ajuntament de Barcelona.

- Elaborar un itinerari de formació per a Mediadors referents i crear una borsa pròpia per dinamitzar sessions de participació.

3.4 Criteris per una comunicació i informació diversa.

- Definir criteris de comunicació amb persones, entitats i mitjans de comunicació de d'origen divers.
- Incorporar els mitjans de comunicació diversos en la planificació d'espais i processos participatius.

3.5 Definició de criteris i estratègies per a assegurar l'accessibilitat en els òrgans.

- Estudi de la diversitat en els Consells Municipals Sectorials.
- Estudi de la diversitat en els òrgans i espais territorials en dos districtes.
- Definició de criteris i estratègies per a assegurar l'accessibilitat.
- Recull de la diversitat en les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana.

C. PROGRAMA DE PARTICIPACIÓ DIVERSA

4. Destinataris

- Ciutadania en general i col·lectius de diversitat d'origen, en particular.
- Espais i processos participatius.

5. Organització

- Grup de treball intern de Participació Diversa
- Coordinació permanent amb Drets de ciutadania i Democràcia activa.
- Referents de Democràcia Activa de Participació Diversa.

6. Àrees implicades

- Direcció de Democràcia activa i descentralització
- Direcció de Recerca, desenvolupament i innovació
- Comissionat de Participació ciutadana
- Àrea de Drets socials
- Àrea de Drets de ciutadania
- Direcció de Comunicació

7. Documentació i recursos

- Criteris i estratègies per a una participació diversa i inclusiva.
- Diagnòs sobre la participació diversa a Barcelona.
- Documents de formació.

Annex CALENDARI PLA DE TREBALL PROGRAMES

Eix	Pla de treball	O	N	D	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D		
A	Realització de dues proves pilot																	
	Prova pilot a l'Eixample i a Gràcia																	
	Avaluació i Jornada Pressupostos																	
	Proposta per als pressupostos de 2018																	
	Procés de pressupostos ciutat 2017.																	
B	Marc conceptual i estudi normatiu																	
	Constitució Taula de Patrimoni																	
	Definició de protocols i instruccions																	
	Proposta de criteris i indicadors																	
	Proposta de conveni de cessió enriquida																	
	Treball amb comunitats i juristes																	
	Jornada Patrimoni Ciutadà																	
	Creació de grups de treball																	
	Presentació i validació de la proposta final																	
	Mesura de govern Patrimoni Ciutadà																	
	Normativa Patrimoni Ciutadà																	
	Cens del patrimoni públic																	
Òrgan Municipal Gestió Comunitària																		
Reconeixement Comuns Urbans																		
C	Enfortiment d'una identitat col·lectiva																	
	Diagnosi d'intentificació de col·lectius específics																	
	Grup de treball Participació diversa																	
	Treballar amb referents facilitar/mediar																	
	Diversificar la plantilla de l'Ajuntament																	
	Itinerari formació per a Mediadors referents																	
	Criteris per una comunicació diversa																	
	Definició criteris accessibilitat òrgans.																	

